

Viestintäviraston toimialariippumattomien ict-tehtävien toimintosiirtoprojektin loppuraportti

MUUTOSHISTORIA

Versio	Päiväys	Laatija	Muutoksen kuvaus
0.1	16.3.2015	Pia Ohra-aho	Luonnos
0.2	30.3.2015	Pia Ohra-aho	Täydennetty palveluryhmän kommentteilla
0.3	6.7.2015	Pia Ohra-aho	Täydennetty Viestintäviraston http ja http-hinta -tiedot. Lisätty Tavoite-kappaleeseen teksti Valtiovarainministeriön rajuuspäätöksestä, sen takalaidasta sekä kahden henkilön myöhäisemmästä siirtopäivästä.
1.0	4.1.2015	Pia Ohra-aho	Ohjausryhmässä 31.3.2015 hyväksytty versio. Ei muita muutoksia versioon 0.3 kuin tämän kommentin lisääminen sekä lisätty ohjausryhmän päivä dokumentin loppuun kohtaan 'hyväksytty ohjausryhmässä'.

Sisällysluettelo

1	Projektin tausta ja lähtökohdat	3
2	Tavoite ja sen toteutuminen	3
3	Projektin aikataulun, työmäärien ja kustannusten suunnitelma ja toteutuminen	5
3.1	Aikataulu.....	5
3.2	Työmäärä	5
3.3	Kustannukset.....	5
4	Projektihallinnon kuvaus	6
4.1	Ohjausryhmä	6
4.2	Projektiryhmä.....	7
4.3	Asiantuntijaryhmät	7
5	Laadunvarmistus	8
6	Riskienhallinta.....	9
7	Saadut kokemukset ja opit sekä jatkotoimet.....	10
7.1	Projektiykselyn tulokset.....	10
7.2	Projektiykselyn tulosten analysointi.....	10
8	Projektin päättäminen ja arkistointi.....	12

Loppuraportti

1 Projektin tausta ja lähtökohdat

Valtiovarainministeriö asetti 16.5.2012 valtionhallinnon toimialariippumattomien tieto- ja viestintätekniisten tehtävien (ICT) kokoamishankkeen (TORI-hanke). Hankkeen toimikausi on 7.5.2012 – 31.12.2014.

Hankkeen tehtävänä ovat sekä valtion ICT-palvelukeskusten että valtion virastojen ja laitosten toimialariippumattomien ICT-tehtävien yhteen koostaminen. Pääosan näistä tehtävistä muodostavat perustietotekniikkaan liittyvät tehtävät.

Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtorin toimintaa ohjaava lainsäädäntö hyväksyttiin Eduskunnassa joulukuussa 2013 ja Valtorin toimintaa säätelevä asetus annettiin 20.2.2014. Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtorin toiminta käynnistyi 1.3.2014. ICT-toimintasiirrot toteutetaan asiakaskohtaisissa siirtoprojekteissa. Ensimmäiset tehtävien siirrot Valtoriin toteutettiin 1.3.2014.

Tämä loppuraportti kuvaa Viestintäviraston toimialariippumattomien ict-tehtävien toimintosiirtoprojektin. Projektin asettamispäätös allekirjoitettiin 10.9.2014. Asettamispäätös on arkistoitu VM:n Hareen.

2 Tavoite ja sen toteutuminen

Projektin tavoitteena oli toteuttaa Asiakkaan toimialariippumattomien ict-tehtävien siirto Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtorille suunnitellussa aikataulussa ja suunniteluilla kustannuksilla siten, että Asiakkaan ict-palveluiden ja -tehtävien laatu ei heikkene siirron aikana tai sen jälkeen siirtoprosessin as-is -vaiheen aikana.

TORI-hankkeen projektille antaman aikataulun mukaisesti Viestintäviraston vastuunvaihtopäivän tuli olla 1.11.2014. Viestintäviraston erityisyys ja sen tuomat haasteet todettiin ensimmäisessä ohjausryhmässä ja TORI-hankkeen ohjausryhmä hyväksyi uudeksi vastuunvaihtopäiväksi 1.2.2015. Vastuunvaihtopäivän siirtäminen tuotti projektille uuden aikataulun, joka hyväksyttiin ohjausryhmässä projektisuunnitelman hyväksymisen yhteydessä.

Kaikkia TORI –lain mukaisia palveluita ei Valtoriin projektin aikana siirretty vaan osa rajattiin Valtiovarainministeriön päätöksellä siirron ulkopuolelle:

Valtiovarainministeriö on 3 päivänä joulukuuta 2014 päättänyt valtion yhteisten tieto- ja viestintätekniisten palvelujen järjestämisestä annetun lain 3 §:n 1 momentin nojalla, kuultuaan liikenne- ja viestintäministeriötä ja lain 11 §:ssä

tarkoitettua asiakasneuvottelukuntaa Viestintäviraston oikeudesta rajata siirron ulkopuolelle Viestintäviraston itse tuottamat käyttöpalvelut tuotantotiloineen. Käyttöpalveluita koskevan rajauksen perusteena ovat kansainvälisistä tietoturvalvelvoitteista annetussa laissa (588/2004) Viestintävirastolle säädetty tehtävä määrättyinä turvallisuusviranomaisena sekä ne valtiosopimukset, joissa Viestintävirastolle on määritelty tarkentavia tehtäviä.

Siirron ulkopuolelle rajattua osaa tarkastellaan myöhemmin uudelleen:

Valtorin saavutettua kyvyn tuottaa korkean varautumisen ja tietoturvallisuuden palveluita arvioidaan, voiko Valtori vastata palveluiden tuottamisesta valtiosopimusten edellyttämällä tavalla tai sopimuksia uudelleen neuvoteltaessa arvioidaan, voiko Valtori vastata palveluiden tuottamisesta näiden sopimusten edellyttämällä tavalla.

Lisäksi kaksi kolmesta siirtyväksi määritellystä henkilöstä sovittiin siirrettäväksi neljä kuukautta vastuunvaihtopäivän jälkeen eli 1.6.2015. Syynä tähän oli kahden siirtoa valmistelevan projektin (Työkalu- ja toimintaympäristöprojekti ja Työkokonaisuuksia määrittelevä projekti) suunniteltu valmistuminen toukokuussa 2015.

Projekti toteutti muut tehtävänsä projektisuunnitelmaan suunnitellussa aikataulussa.

Projektissa ennen vastuunvaihtoa tehty asiakastyytyväisyyskyselyn tulos oli 3,78 pistettä asteikolla 1-5. Vastaaajien määrä oli 9. Projektin jälkeen seurataan asiakastyytyväisyyttä uusimalla as is -vaiheen lopussa kysely

3 Projektin aikataulun, työmäärien ja kustannusten suunnitelma ja toteutuminen

3.1 Aikataulu

Projektin vaiheiden suunnitellut ja toteutuneet valmistumispäivät on kuvattu alla.

Vaihe	Suunniteltu valmistuminen	Lopputulos	Ohjausryhmän hyväksyminen
1. Käynnistysvaihe	12.8.2014	Alustava projektisuunnitelma	12.8.2014
2. Kartoitusvaihe	10.10.2015	Projektisuunnitelman hyväksyminen	12.9.2014
		Kartoituksen hyväksyminen	10.10.2014
3. Määrittelyvaihe	11/2014	Siirtosopimus	12.11.2014
4. Siirtovaihe	12/2014	Palvelusopimus ja siirtolupa	15.12.2014
5. Ylimenovaihe	04/2015	Loppuraportti, projektin hyväksymiskriteerit	31.3.2015

3.2 Työmäärä

Suunniteltu työmäärä sekä toteutunut työmäärä on kuvattu alla:

Organisaatio	Suunniteltu työmäärä	Toteutunut työmäärä
Viestintävirasto	99 htp	220 htp
TORI / Valtori	74 htp	70 htp
Yhteensä	173 htp	290 htp

3.3 Kustannukset

Suunnitellut kustannukset ja toteutuneet kustannukset on kuvattu alla:

Kustannuslaji	Suunnitellut kustannukset	Toteutuneet kustannukset
Viestintäviraston henkilötyökustannus (568 €/htp)	-	125 000€
TORIn / Valtorin henkilötyökustannus (550 €/htp)	40 700€	38 500€
Matkustuskustannukset	0€	0€
Laitteisto- ja tietoliikennekulut	0€	0€
Viestintä ja tapahtumakulut	0€	50€
Konsultointi ja muut ulkopuoliset palvelut	0€	0€
Yhteensä	40 700€	163 500 €

4 Projektihallinnon kuvaus

Projektiorganisaatio muodostui ohjausryhmästä, projektiryhmästä sekä asiantuntijaryhmistä.

4.1 Ohjausryhmä

Ohjausryhmän puheenjohtajana toimi Asta Sihvonen-Punkka.

Ohjausryhmän jäsenet olivat

- Timo Saastamoinen TORI-hankkeen hankepäällikkö, VM
- Tuomo Pigg, neuvotteleva virkamies, VM
- Ari-Pekka Neuvonen, tietohallintojohtaja, Viestintävirasto
- Rauli Paananen, apulaisjohtaja, Kyberturvallisuuskeskus, Viestintävirasto
- Jarkko Hallikainen, hallintopäällikkö, Viestintävirasto
- Kalle Pikkarainen, henkilöstön edustaja, Viestintävirasto
- Laura Kiviharju, henkilöstön edustaja, Viestintävirasto
- Pia Ohra-aho, projektipäällikkö, Valtori
- Jukka Yli-Koivisto, tuotantojohtaja, Valtori
- Heli Tarkiainen, viestintäasiantuntija, Viestintävirasto

Ohjausryhmä kokoontui 6 kertaa: 12.8.2014, 12.9.2014, 10.10.2014, 12.11.2014, 15.12.2014, 31.3.2015.

4.2 Projektiryhmä

Projektiryhmän puheenjohtajana toimi Valtorin nimeämä projektipäällikkö Pia Ohra-aho.

Projektiryhmän jäsenet olivat

- Ari-Pekka Neuvonen, asiakkaan projektipäällikkö, Viestintävirasto
- Jarkko Hallikainen, Viestintävirasto
- Heli Tarkiainen, Viestintävirasto
- Marko Buuri, riskienhallintapäällikkö, Viestintävirasto
- Kristian Selén, Viestintävirasto
- Mikko Viitaila, Viestintävirasto

4.3 Asiantuntijaryhmät

Henkilöstöryhmä

Henkilöstöryhmän vetäjänä toimi Tarja Malve ja jäsenet olivat

- Jarkko Hallikainen, Viestintävirasto
- Ari-Pekka Neuvonen, viestintävirasto
- Pia Ohra-aho, Valtori
- Laura Kiviharju, Viestintävirasto
- Kalle Pikkarainen, Viestintävirasto

Palveluryhmä

Palveluryhmän vetäjänä toimi Tanja Linnonmaa ja jäsenet olivat

- Ari-Pekka Neuvonen, Viestintävirasto
- Mikko Viitaila, Viestintävirasto
- Mikko Väyrynen, Viestintävirasto
- Petri Ellmén, Viestintävirasto
- Pia Ohra-aho, Valtori
- Aila Partanen, Viestintävirasto

Asiakashallintaryhmä

Asiakasryhmän vetäjänä toimi Risto-Matti Helminen ja jäsenet olivat

- Ari-Pekka Neuvonen, Viestintävirasto
- Mikko Viitaila, Viestintävirasto
- Pia Ohra-aho, Valtori

5 Laadunvarmistus

Projektin laadunvarmistus on kiteytetty hyväksymiskriteereihin, jotka on hyväksytty projektin ohjausryhmässä

- Kaikki projektin tuotokset on hyväksytty
- Projektisuunnitelman mukaiset tehtävät on suoritettu
- TORI-tehtävät ovat siirtyneet Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtorille
- Palvelut ja laskutus toimivat palvelusopimuksen mukaisesti
- Asiakas toimii määritellyn toimintamallin mukaisesti

Yllä luetellut hyväksymiskriteerit eivät kaikilta osin ole vielä toteutuneet.

Kaikki TORI-tehtävät eivät ole vielä siirtyneet Valtoriin Viestintäviraston kaksiosaiseksi määritellyn siirron vuoksi. Kaksi henkilöä on vielä siirtymättä.

Palveluiden ja laskutuksen osalta ei vielä osata sanoa, toimivatko palvelusopimuksen mukaisesti.

Asiakkaan toimintamallin mukaista toimintaa ei ole vielä voitu todeta, sillä kaksi henkilöä on vielä siirtymättä.

6 Riskienhallinta

Projektin riskejä arvioitiin ja käsiteltiin ohjausryhmien kokoontumisten yhteydessä riskiekselin avulla. Taulukossa on kuvattu kunkin riskin vaihtelu projektin aikana. Vaikutukseltaan suurin riski projektin alusta loppuun oli Viestintäviraston huoli Valtorin tietoturvallisuuden perustasosta.

Projektin aikana ei tunnistettu uusia riskejä.

Riskin kuvaus ja vaikutus	Eliminointi toimenpiteet	Todennäköisyys * Vakavuus = Vaikutus projektin ohjausryhmissä				
		12.8.2014	12.9.2014	10.10.2014	12.11.2014	15.12.2014
Projektia ei kyetä rajamaan projektin alkuvaiheessa. Aikaa kuluu substanssitoiminnan ja toimialariippumattomien ICT:n toimintojen tunnistamiseen, jolloin annettu vastuunvaihtohetki ei onnistu.	Ohjausryhmä tekee ehdotuksen vastuunvaihtojankohdan muuttamiseksi 1.2.2015 hankkeen ohjausryhmälle	12	12	4	4	0
Väistötilojen palvelukokonaaisuuteen tehdään keino-tekoisia muutoksia. Viestintäviraston ja Kyberturvallisuuskeskuksen toiminta häiriintyy.	Selvitetään dd-kartoituksen yhteydessä tilojen tarkoituksen mukainen käyttö	10	10	5	5	5
Eri laitteiden, käyttöjärjestelmien, sovellusten ja tallennusjärjestelmien asentaminen ja testaaminen estyy. Suomen kyberturvallisuus vaarantuu.	Selvitetään dd-kartoituksen yhteydessä tarkoituksen mukainen käytäntö	10	10	5	5	5
Väistötilojen käyttöön tulee muutoksia. Suomi ei noudata kansainvälisesti auditoidun tilan käyttöehtoa ja rikkoo kahdenvälisiä sopimuksia. KV-järjestelmien käyttö estyy.	Selvitetään valtiosopimusten suhde Valtoriin.	5	5	5	5	5
Rakennetaan kahdenkertaiset sovellukset ja lisenssit. Kustannukset tuplaantuvat.	Selvitetään dd-kartoituksen yhteydessä.	8	8	8	8	8
Valtori ei täytä tietoturvallisuuden perustason vaatimuksia. Viestintävirasto ei voi luovuttaa salassa pidettäväksi luokiteltavaa aineistoa Valtorille.	Valtori kehittää tietoturvansa hallinnan perustason vaatimusten tasolle.	16	20	20	20	20

7 Saadut kokemukset ja opit sekä jatkotoimet

7.1 Projektikyselyn tulokset

Projektikysely lähetettiin projektiin osallistuneille (18 henkilöä) maaliskuun alussa. Kyselyyn vastasi kuusi henkilöä ja avoimia vastauksia oli annettu jokaisen kysymykseen. Alla on taulukko kyselyn vastauksista. Avoimet vastaukset on tuotu taulukkoon yhdistelemällä ja referoimalla useita vastauksia.

Arvioitava kohde	Keskiarvo
Ohjausryhmätyöskentely	3,75
Kysymys: Mikä meni hyvin ja missä on parannettavaa ohjausryhmän työskentelyssä? Vastaus: VM ymmärsi Viestintäviraston tarpeet noudattaa myös muuta lainsäädäntöä. Valtori puhui monella suulla eri tavalla. Energia meni rajauksen tekemiseen, ei varsinaiseen projektiin. Sihteerin työ oli hyvää ja VM:n edustaja erinomainen ja taitava.	
Projektiryhmän työskentely	3,89
K: Mikä meni hyvin ja missä on parannettavaa projektiryhmän työskentelyssä? V: Projektiryhmä kokoontui ehkä kerran. Ryhmiä oli ihan liikaa, palveluryhmä teki työt eikä muita olisi tarvittu.	
Palveluryhmän työskentely	4,67
K: Mikä meni hyvin ja missä on parannettavaa palveluryhmän työskentelyssä? V: Palveluryhmä joutui sopeutumaan ohjausryhmän kyvyttömyyteen tehdä rajausta. Avoin ilmapiiri edesauttoi luottamuksen syntyä. Palveluryhmän vetäjän kokemukset edellisistä siirtoprojekteista mahdollistivat nopean etenemisen.	
Asiakashallintaryhmän työskentely	4,33
K: Mikä meni hyvin ja missä oli parannettavaa asiakashallintaryhmän työskentelyssä? V: Asiat olisi voitu käsitellä palveluryhmässä.	
Henkilöstöryhmän työskentely	3,53
K: Mikä meni hyvin ja missä on parannettavaa henkilöstöryhmän työskentelyssä? V: Vähäiset henkilöstöasiat saivat turhan geneerisen ja yleistävän sävyn. Viestintävirasto koki, ettei voinut luovuttaa kaikkea henkilöstötietoa toiselle organisaatiolle. Työskentely oli hieman pinnallista, mutta hyvässä hengessä. Henkilöstöryhmissä ei päästy keskustelemaan siirtyvien henkilöiden määrästä vastaamaan tarvittavaa palveluvolyymia ja osaamista. Ryhmässä kaivattiin enemmän läpinäkyvyyttä ja henkilösiirtymää oli vaikea hahmottaa, koska kesti jonkin aikaa ennen kuin voitiin keskustella henkilöistä saati kartoittaa kaikkia. Siitä huolimatta asioita vietiin eteenpäin hyvässä yhteisymmärryksessä Viestintäviraston ehdoin.	

TORI-projektipäällikön työskentely	3,75
K: Mikä meni hyvin ja missä on parannettavaa palveluryhmän työskentelyssä? V: Kova työpaine ja muut päällekkäiset työt näkyivät. Sitoutuminen tehtävään auttoi homman läpiviennissä. Huono työtilaratkaisu heikensi yhteistyötä. Valtorin sekava laskutuskuvio ja muutokset aiheuttivat loopussa kaaoksen virastossa. Projektipäällikön tehtävässä onnistumiseen vaikutti asiakasyksikön pinnallinen työskentelytapa.	
Projektin läpivienti	3,2
K: Mikä meni hyvin ja missä jäi parannettavaa projektin läpiviennissä? V: Asiakasyksikön viime hetken tiedotukset ja toimenpiteet vaikuttivat osaltaan projektin mallikkaaseen läpivientiin.	
Projektin lopputulosten keskiarvo	3,5
K: Mikä meni hyvin ja missä on parannettavaa projektin lopputuloksissa? V: Viraston on vaikea nähdä tässä vaiheessa mitään hyötyjä, haitat ovat kyllä selvillä. Siirtyneen ja siirtyvien henkilöiden motivaatio vaihtelee, työt hakevat uomiaan. Ylimääräinen hallinnointi aiheuttaa lisäkustannuksia. Siirtyminen Valtorin asiakkaaksi nosti viraston kustannuksia merkittävästi ja samalla näyttää ainakin alkuvaiheessa, että palvelut heikkenivät.	
Projektin onnistuminen kokonaisuutena	2,8
K: Yhteenveto kokemuksista V: Asiakastoiveita pitää kuunnella etukäteen. Kun rajausta ja hankalia asioita ei pystytty sopimaan, niin kaikki joutuivat tekemään paljon turhaa työtä. Projektityöskentely jäi pintapuoliseksi. Siirtoprojektin vaikutuksia henkilöiden siirtymisiin ei otettu tarpeeksi huomioon. Projekti eteni kuin juna ja projektiosaamista oli Valtorin puolella. Kesti aikansa saada välttämättömät rajaukset siirtyvään osaan. Lopputulema näyttää huolestuttavalta, sillä kustannukset kasvoivat merkittävästi ja palvelut näyttävät ainakin näin alkuvaiheessa heikentyneen.	
Muut terveiset	
V: Kiitos palveluryhmän Valtorin henkilöille miellyttävistä perjantaikokouksista.	

7.2 Projektikyselyn tulosten analysointi

Projektikyselyssä esiin tullut rajauksen tekeminen projektin aikana, tuotti paljon työtä. Asiakkaan toiveena ollut, etukäteen esitellyn ja perustellun rajauksen tekeminen ennen projektia olisi selkeyttänyt projektin aikaisien tehtävien tekemistä. VM sekä Valtori edellyttivät kuitenkin rajauksen perusteluiksi ulos-rajatun osion kuvaamista dd-lomakkeelle.

Laskutuksen sisältö ja muutosten vieminen Valtorin taloudesta toimintosiirtoprojektiin on ollut hidasta, epäselvää ja yksipuolista. Organisaation keskeneräisyys ja talouden uudet linjaukset ovat hankaloittaneet yhteistyötä projektin lopussa.

Epäkohdista huolimatta projektin työt on hoidettu hyvässä avoimessa hengessä ja yhteistyössä.

8 Projektin päättäminen ja arkistointi

Ohjausryhmä päättää projektin.

Projektin ohjausryhmien pöytäkirjat ilman liitteitä on ohjausryhmän päätöksellä tallennettu Hareen. Muu aineisto on tallennettu vyviin.

Hyväksytty ohjaus-ryhmässä	31.3.2015
JULKAISTU Haressa	